

'Meyve Ağaçlarının ve Çileğin Toprak Altı Kısımlarını Etkileyen Zararlılar'

Автор(и): проф. д.с.н. Ангел Харизанов

Дата: 06.01.2024 Брой: 1/2024

Sert çekirdekli meyve türlerinin ekim alanlarındaki artış, fidanlıklarda dikim materyali üretimi ve eski meyve bahçelerine yetersiz bakım, bitkilerin toprak altı kısımlarına zarar veren zararlı böceklerin ve diğer haşerelerin popülasyon yoğunluğunun artması için koşullar yaratmaktadır. Son yıllarda Plovdiv, Pazardzhik ve Stara Zagora bölgelerinde yapılan gözlemler, en yaygın zararlıların siyah ve bakır renkli yassıbaşlı oyuk açan böceklerin larvaları olduğunu, bunları yaprak yiyen böceklerin larvalarının ve daha az ölçüde "tel kurtları" ile bazı diğer zararlıların izlediğini göstermiştir.

Siyah yassıbaşlı oyuk açan böcek tüm Bulgaristan'da yaygındır, ancak Kuzey Bulgaristan ve ülkenin diğer bölgelerine kıyasla Güney Bulgaristan'da daha yüksek sayılarda görülür. Yoğunluğu, gül plantasyonları, kuşburnu, alıç ve karaağaç yakınlarında ve hafif ve kumlu topraklarda en yüksektir. Larvalar, karaağacın, mirobalan eriğinin, eriğin, şeftalinin, kirazın, kayısının, vişnenin, bademin, mirabellenin, nektarinin, kuşburnunun, alıcın, yağlık gülün kökleriyle ve sınırlı ölçüde yumuşak çekirdekli meyve türlerinin kökleriyle beslenir. Meyve fidanlıklarında en çok erik, kayısı ve şeftali kökleri zarar görürken, verimli bahçelerde ise kiraz, şeftali ve kayısı kökleri zarar görür.

Fidanlıklarda larvalar, fidelerin ince köklerine girerek galeriler açarlar ve kabuğa zarar vermeden odunla beslenirler. Erik fidelerinde giriş deliği ince kabuk nedeniyle kolayca görülebilir, ancak şeftali ve kayısıda daha kalın kabuk nedeniyle tespit edilmesi daha zordur. Kabuk yırtıldığında, galeride larvalar ve dışkı görülebilir. Zarar gören fideler çoğunlukla kurur. İki ve üç yaşındaki ağaçlarda larvalar, kök boğazının altındaki ana köke girerek kambiyum tabakasıyla birlikte odunu boyuna bir galeri şeklinde kemirirler. Zarar, solan yapraklar ve tüm ağaçların kurumasıyla görülür.

Verimli kiraz, şeftali, erik ve diğer ağaç türlerinin köklerinde çok sayıda larva zarara neden olur - birkaç düzine ve bazı durumlarda daha fazla. Bu kadar ağır istilalarda, taçın üst kısmındaki yapraklar dökülür, bitkiler zayıflar ve birkaç yıl sonra kurur.

Siyah yassibaşlı oyuk açan böcek yaklaşık iki yılda bir nesil geliştirir ve farklı yaşlardaki larvalar ve erginler olarak kışı geçirir. Kışlamış erginler, sıcak ve güneşli havalarda nisan ayının ikinci yarısında bile karaağaç, alıç ve kuşburnu üzerinde görülür. Vızıltılı bir sesle uçarlar ve gürültüyle ağaçlara konarlar, aktif olarak sürünürler, dokunulduğunda uçarlar ve dallar sallandığında toprak yüzeyine düşerler ve hareketsiz kalırlar. Sabahın erken saatlerinde ağaçların gövdesine tırmanır, yaprak saplarını kemirir ve keserek kitlesel yaprak dökümüne neden olurlar; yaprak sapının dibindeki tomurcukları kemirirler ve genç dalların ve sürgünlerin kabuğuyla beslenirler. Yumurta bırakmanın başlangıcına kadar olan beslenme süresi iki aydan fazla sürer - haziran ortası ve sonuna kadar. Zararlı, hava sıcaklığı kalıcı olarak 22–23 °C'nin üzerine çıktığında yumurta bırakır ve kitlesel yumurtlama temmuz ve ağustos aylarında gerçekleşir. Yumurtalar, genç ağaçların ve olgun ağaçların kök boğazı çevresine,

тоprak yüzeyinden 10–15 cm yükseklikteki kabuk çatlaklarına ve yardımcı cinsiyet bezlerinden salgılanan bir maddeyle yapıştırılır, ayrıca gövdenin tabanından 10–20 cm uzaklıktaki toprak yüzeyine bırakılır. Yumurta büyüktür - 1,5 mm uzunluğunda, beyazdır ve kabuk üzerinde kolayca görülebilir, ancak üzerine yapışan toprak parçacıkları nedeniyle toprakta görülmesi zordur. Yumurta verimi 60 ile 776 arasında değişir (bazı yazarlar 200 ila 2.500 arasında yumurta bırakıldığını bildirmektedir). Yumurta evresi 10–25 gün, larva evresi ise 12–13 ay sürer. Yüksek nem, yumurtalar ve genç larvalar üzerinde olumsuz bir etkiye sahiptir. Larvalar, kök boğazının hemen altına girerler, ağaçların kabuğunu kemirirler ve ana köke nüfuz ederek onu oyarlar. Toprak yüzeyine bırakılan yumurtalardan çıkan larvalar yan köklerle beslenir. Kışlamış larvalar temmuz ve ağustosun ilk yarısında pupa olur ve erginler temmuzun üçüncü on günlük döneminde ve ağustosta ortaya çıkar. Erginler iki dönemde görülür - nisan-mayıs başında ve temmuz sonu ile ağustosta.

Bakır yassıbaşlı oyuk açan böcek, Güney Bulgaristan'da siyah yassıbaşlı oyuk açan böceğe kıyasla artan bir popülasyon yoğunluğu ve zararlı aktivite eğilimi göstermektedir. Larvalar esas olarak kayısı, şeftali ve eriğe zarar verir. Bu zararlının karakteristik bir özelliği, larvaların toprak yüzeyinin altındaki ana köke girmemesi, ancak kök boğazı çevresindeki toprak üstü kısmının kabuğunu ve odununu kemirmesidir. Tür yılda bir nesil geliştirir ve zarar gören bitkilerin köklerinde larva olarak kışı geçirir.

Yaygın yassıbaşlı oyuk açan böcek, meyve ağaçları için tehlikeli bir zararlıdır, ancak aynı zamanda oyuk açan böceğin saprofitik larvaları, beslendikleri organik madde ve bitki kalıntılarının çürüten karışımını mükemmel komposta dönüştüren toprak solucanının eşdeğeri.

Erginler nisan sonu - mayısın ilk on gününde ortaya çıkar ve en sık kuşburnu, armut ve alıç üzerinde yerleşirler. Siyah yassıbaşlı oyuk açan böcek erginlerine benzer zararlara neden olurlar, yumurtalarını haziran ve temmuz aylarında, gövdenin tabanına - kök boğazı çevresine - birkaç düzineden 100'e kadar olan kümeler halinde bırakırlar. Larvalar 9-10 ay içinde gelişir.

Siyah yassıbaşlı oyuk açan böceğin akraba türleri şunlardır: *Capnodis tenebucosa* Ol ve *C. cariosa* Pall. İlk tür daha küçük, ikincisi ise siyah yassıbaşlı oyuk açan böcekten daha büyüktür, ancak aynı biyolojiye sahiptirler ve aynı şekilde zarar verirler. Kontrol, siyah yassıbaşlı oyuk açan böceğin larvalarının gizli yaşam tarzı ve her iki türün erginlerine karşı kayıtlı ürünlerin bulunmaması nedeniyle zordur. Geçmişte, larvalara karşı özel bir yöntemle göre karbon disülfid ile fumigasyon uygulanmış ve erginlere karşı uzun süredir piyasadan çekilmiş ürünler kullanılmıştır.

Erginlerin fenolojisi, yumurta bırakma ve larva çıkışı üzerinde düzenli gözlemler yapılmalıdır. Fidanlıkların ve yeni sert çekirdekli meyve bahçeleri için ayrılan alanların yakınındaki karaağaç, kuşburnu ve alıç çalıları yok edilmelidir. Bahçelerde ve meyve dikim materyali üretimi için fidanlıklarda sert çekirdekli meyve türlerinin yetiştirilmesinde yüksek standartlarda tarımsal uygulamalar sürdürülmelidir. Dikim materyali üretimi sıkı bir şekilde kontrol edilmeli - yalnızca Bulgar Devlet Standardına tamamen uyan ağaçlar (gövdenin toprak üstü kısmının yüksekliği, aşılama noktasından 15 cm yükseklikteki kalınlık, kök sayısı ve uzunluğu ve zararlılardan arınlı) dikilmelidir. Ağaçlar sallanmalı (mümkün olduğunca) ve erginler toplanıp yok edilmelidir.

Meyve ağaclarının toprak altı kısımlarına esas olarak **yaygın mayıs böceği ve mermer mayıs böceği larvaları** zarar verir. Kiraz, armut ve elma köklerine, fidanlıklardaki genç ağaçlara ve kalıcı alanlara dikilen ağaçlara, odunu kemirerek ve tüketerek en şiddetli zararı verirler. Verimli ağaçlarda kemirme 20 cm ve daha fazlasına kadar uzanabilir. Birinci dönem larvalar başlangıçta humus maddeleriyle beslenir, daha sonra genç kökçükleri kemirirler, ikinci ve üçüncü dönem larvalar ise yalnızca köklerle beslenir.

Verimli ağaçların köklerinde birkaç düzine larva zarara neden olur, bu da başlangıçta yoğun yaprak dökümüne (taçın üst katmanının yapraklarını dökmesine) ve daha sonra meyve ve orman fidanlıklarındaki ağaçların kurumasına yol açar. Ana kök zarar gördüğünde ağaçlar kurur.

mermer mayıs böceği

Her iki böcek türü de çürüyen bitki örtüsüne sahip hafif ve kumlu toprakları ve çiftlik gübresiyle yoğun bir şekilde gübrelenmiş toprakları tercih eder. Polifagdırlar ve meyve ağaclarının köklerine verdikleri zarar, siyah ve bakır yassıbaşlı oyuk açan böceklerinkinden önemli ölçüde daha azdır. Evrimsel olarak eskidirler, az sayıda yumurta bırakırlar ve yaklaşık 3 yılda bir nesil geliştirirler. Kontrolleri yassıbaşlı oyuk açan böceklerinkine benzer: ergin uçuşunun, yumurta bırakmanın ve larva çıkışının izlenmesi, yabani ot bitki örtüsünün yok edilmesi, alanların çürüyen malzemelerden (saman, bitki kalıntıları vb.) temizlenmesi, yüksek standartlarda tarımsal uygulamalar ve kitlesel yumurta bırakma ve larva çıkışı döneminde fidanlıkların sık sulanması. Yaygın mayıs böceğine karşı Dekka EC uygulanır, ona ve diğer